Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: Luonnos Hallituksen esitykseksi laeiksi rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain 3 ja 9 §:n muuttamisesta ja rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Viite: YM9/600/2015

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

YLEISTÄ

Suomen Omakotiliitto on maamme pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien valtakunnallinen edunvalvonta- ja palvelujärjestö. **Omakotiliittoon kuuluu 260 vapaaehtoisvoimin toimivaa omakotiyhdistystä ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistystä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on yli 75.000 jäsentä**. Omakotiliitto on maamme 1,1 miljoonan pienkiinteistön omistajien ja 2,7 miljoonan asukkaan asialla. Lisäksi liitto ajaa maamme lähes 500.000 vapaa-ajan asunnon omistajien etua.

TAUSTA

Omakotiliitto on koko 2000-luvun pyrkinyt vaikuttamaan rakennuksen energiatodistuksen sisältöön ja kansalliseen toimeenpanoon. Alun perin todistus oli vapaaehtoinen, Omakotiliiton vaatimuksesta. Kuitenkin toinen rakennuksen energiatehokkuusdirektiivi teki energiatodistukset pakollisiksi, mutta salli kansallisesti valita määrittelytavaksi joko todellisen kulutuksen tai laskennallisuuden. **Suomessa valittiin energialuokan määrittelytavaksi laskennallisuus, mutta kansallisesti toimeenpantiin vielä direktiivin vaatimusta tiukempi energialuokan määritys. Siinä laskennallinen energiankulutus kerrotaan primäärienergialuokan kertoimilla**. Tällaista tiukempaa menettelyä ei sinällänsä käytetä muissa EU-valtioissa. Direktiivin edellyttämä kertoimien käyttäminen on ratkaistu muissa valtioissa erillisellä kuvaajalla, kuten Ranskassa ja Irlannissa päästökuvaajalla.

Suomen Omakotiliitto käynnisti rakennuksen energiatodistuksen muuttamisen kansalaisaloite-hankkeen, koska kansalaisilta oli tullut paljon palautetta. Kansalaiset kokevat todistuksen epäoikeudenmukaiseksi, kalliiksi ja turhaksi, kun ihmisen omalla toiminnalla ja todellisella kulutuksella ei ole merkitystä. Kansalaisaloitteessa vaadittiin: 1) Energian todellinen kulutus eli ostoenergia on aina ilmoitettava todistuksessa laskennallisen luvun lisäksi ja 2) Pientalojen kohdalla (olemassa oleva rakennuskanta, jotka on rakennettu ennen lain voimaantuloa) energiamuotokerrointa ei huomioida.

Omakotiliiton kansalaisaloitteen allekirjoitti 62.211 ihmistä. Lisäksi Taloustutkimus selvitti keväällä 2014, että 84 % kansalaisista haluaa, että energiatodistusluokan määrittely perustuu todelliseen kulutukseen. Eduskunta teknisesti hylkäsi kansalaisaloitteen mutta samalla edellytti että

- hallitus ryhtyy kiireellisesti toimenpiteisiin pientalojen energiatodistuksen sisällölliseksi muuttamiseksi helpommin ymmärrettäväksi poistaen energiamuotojen kertoimista aiheutuvat vertailtavuusongelmat.
- hallitus aloitteellisesti pyrkii rakennusten energiatehokkuusdirektiivin tarkistamiseen energiatodistuksen muuttamiseksi vapaaehtoiseksi vanhojen omakotitalojen osalta.

ENERGIATODISTUKSEN SISÄLLÖLLINEN KEHITTÄMINEN

Omakotiliiton mielestä ehdotettu rakennuksen energiatodistuslain kehityssuunta on oikeansuuntainen, mutta riittämätön. **Perimmäistä ongelmaa, energiamuotokertoimista aiheutumaa vinoutumaa sähkölämmityksen osalta johon ympäristövaliokuntakin puuttui, ei esitys tuo ilmi saatikka poista.**

On hyvä, että todistusta pyritään selkiyttämään lisäämällä todistuksen ensimmäiselle sivulle todellinen kulutus**. Etusivun mittayksikkö, kWh/(m²vuosi), (kuten esitysluonnoksessa, 190 kWh/(m²vuosi) mallissa on esitetty, ei ole kuluttajalle laisinkaan selkeä eikä siten lisää todistuksen ymmärrettävyyttä**. **Todellinen kulutus tulee ilmaista myös muodossa kWh/vuodessa (14.000 kWh/vuodessa) kuten ilmoitetaan esimerkiksi sähkölaskussa, jota kuluttaja on tottunut lukemaan**. Myös energiatehokkuuden vertailuluvun yhteydessä tulee ilmoittaa mittayksikkö kWh_E/vuosi. Edelleen on kyseenalaista, onko ehdotettu termi, ”ilmoitettu” kulutus, hyvä

Postiosoite
Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 HELSINKI

Puhelin
Vaihde (09) 680 3710
Sähköposti: etunimi.sukunimi@omakotiliitto.fi

Internet
www.omakotiliitto.fi
www.facebook.com/Omakotiliitto
https://twitter.com/omakotiliitto

termi kuvaamaan toteutunutta kulutusta. **Rakennuksen ilmoitettu kulutus –termin perässä tulee sulkujen sisällä lukea termi todellinen energiankulutus. Energiatodistusrekisteriä tulee myös kehittää niin, että todellinen kulutus tilastoidaan järjestelmään mittayksikössä** kWh/(m^2vuosi) **ja että tieto on hyödynnettävissä.** Lisäksi uusi termi, tyyppikulutus, kuvaamaan laskennallista ostoenergiankulutusta, ei ole selkeä kuluttajalle. **Sekä tyyppikulutuksen että energiatehokkuuden vertailuluvun perässä tulee suluissa olla nykyiset termit laskennallinen ostoenergiankulutus ja laskennallinen kokonaisenergiankulutus, E-luku.**

Lisäksi energiatodistuksen toista sivua (sivu numero 2) tulee kehittää siten, että sekä laskettu energiankulutus ja mitattu, todellinen energiankulutus ilmenevät energiamuodoittain, niin että kuluttaja voi itse laskea ja vertailla molempia arvoja ja siten vaikuttaa omiin kulutustottumuksiinsa, rakennuksen energiatehokkuuteen ja asumisen hiilijalanjälkeen. Nyt lausunnolle ei ole lähetetty edes todistuksen toista sivua. (Lausunnon liitteenä energiatodistusmalli).

Esityksessä todetaan, että ” *Lisäksi on tarkoitus tuoda lisää tietoa rakennuksen energiankulutuksesta energiatodistuksen ensimmäiselle sivulle. Uudistus tehtäisiin tältä osin ympäristöministeriön rakennuksen energiatodistuksesta antamaa asetusta muuttamalla. Energiatodistuksen ulkonäöstä ja sisällöstä säädetään kyseisessä asetuksessa”*. **Kuitenkaan kyseistä asetusta ei ole lähetetty lausunnolle vaikka se sisältää olennaisia asioita energialuokan määrittämisen osalta kuten esimerkiksi energiatodistuksen laskentasäännöt ja taserajakuvauksen**.

Hallituksen esitysluonnoksessa on kuvattu kansalaisten ja Eduskunnan tahto vain osittain: Omakotiliiton kansalaisaloite, Eduskunnan käsittely sekä työryhmätyöskentely. **Huomionarvioista on se, mitä esityksessä ei tuoda esille** (mm. Ympäristövaliokunnan mietintö ja ministerin linjaukset) **eikä oteta huomioon energiatodistusta kehitettäessä.**

> *Eduskunnan ympäristövaliokunta mietinnössään (YmVM 5/2014 vp) totesi seuraavaa: ”Valiokunta katsoo johtopäätöksenään, että E-luokan perustuminen energiamuodon kertoimeen on seikka, joka tekee pientalojen luokituksesta kansalaisten kannalta vaikeasti ymmärrettävän. Koska direktiivi edellyttää energiamuodon kertoimien huomioimista energiatodistuksessa, niitä ei voida kokonaan poistaa. Valiokunta kuitenkin katsoo, että todistusta voidaan kehittää sisällöllisesti siten, että siinä olisi mahdollisesti* ***kaksi indikaattoria, ensimmäinen laskennalliseen kulutukseen perustuva, joka määräisi E-luokan****, ja toinen rinnalle otettava tieto energiamuodon kertoimella kerrottu tulos.”*
>
> *”Kansalaisaloitteen johdosta antamassaan mietinnössä valiokunta katsoo, että energiatodistusta tulee kehittää sisällöllisesti siten, että se on informatiivinen, helppotajuinen ja edullinen. Valiokunta edellyttää, että* ***hallitus ryhtyy toimenpiteisiin pientalojen energiatodistuksen sisällölliseksi muuttamiseksi mietinnössä kuvatulla tavalla kansalaisaloitteen perimmäisen tavoitteen toteuttamiseksi****.”*

Kulttuuri- ja asuntoministeri Pia Viitanen asetti joulukuussa 2014 työryhmän kartoittamaan erilaiset vaihtoehtoiset tavat eduskunnan lausuman toteuttamiseksi, arvioimaan vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuus ja ehdottamaan toteutettavaa vaihtoehtoa. Omakotiliitto, kuten luonnoksessa hallituksen esityksessä todetaan, jätti eriävän mielipiteen työryhmän kokoonpanosta, työskentelystä ja raportista sekä johtopäätöksistä: Työryhmän enemmistö ei halua toteuttaa Eduskunnan eikä kansalaisten tahtoa ja jopa poisti Suomen Omakotiliitto ry:n kannanotot mallien arvioinneista ja johtopäätöksistä. **Ministeri Viitanen linjasi raportin luovutustilaisuudessa 12.3.2015, että valmistelua jatketaan nyt kahden mallin (mallit 3 ja 5 (Suomen Omakotiliitto ry:n malli)) lisäselvittämisen pohjalta** niin, että asia voidaan ratkaista heti vaalien jälkeisissä hallitusneuvotteluissa. Ministeri Viitanen linjasi, että **pientalojen energialuokat tulevat perustumaan laskennalliseen kulutukseen ilman energiamuotokerrointa, niin kuin Eduskunnan ympäristövaliokunta on ehdottanut.**

Valmistelua ei kuitenkaan aidosti jatkettu ministeriössä saatujen linjausten mukaisesti. Sen sijaan VTT teki ministeriölle 28.4.2015 vain lyhyen yhteenvedon mallien 3 ja 5 toteutettavuudesta ja toteuttamisen työmäärästä. Lisäksi hallituksen vuosikertomuksen 2014 käsittelyn yhteydessä **uudelle Eduskunnalle ja ympäristövaliokunnan jäsenille annetussa selvityksessä ei tuotu ilmi Omakotiliiton eriävää mielipidettä työryhmän kokoonpanosta, työskentelystä ja raportista sekä johtopäätöksistä**.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2015-AK-6737.pdf
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2015-AK-6736.pdf

Voidaankin todeta, että **ministeriön viranhalijat eivät ole toteuttaneet kansalaisten tahtoa, Eduskunnan ja ympäristövaliokunnan päätöksiä eikä ministerin toimeksiantoa.**

OMAKOTILIITTO VAATII: LUONNOKSET HYLÄTTÄVÄ JA PALAUTETTAVA VALMISTELUUN

Omakotiliitto vaatii, että esitykset laiksi rakennuksen energiatodistuksesta (9 §) ja laiksi rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä (3 § ja 5 §) tulee hylätä ja palauttaa valmisteluun koska:

- **Lausunnolle lähetetty materiaali on puutteellinen.** Lausuttavaksi on lähetetty vain lakimuutosehdotukset eikä lainkaan ympäristöministeriön asetusta rakennuksen energiatodistuksesta ja rakennuksen energiatodistuksen toista sivua.

- Energiatodistuslakia ja -asetusta ei ole kehitetty kansalaisten, Eduskunnan, ympäristövaliokunnan eikä ministerin linjausten pohjalta. **Lausunnolla olevat esitysluonnokset eivät poista energiatodistuksen perimmäistä ongelmaa energiamuotokertoimista, eivät lisää todistuksen ymmärrettävyyttä** (esitetty mittayksikkö ei ole kuluttajalle tunnettu ja ehdotetut uudet termit ovat ilman selityksiä epäselviä**) eivätkä siten lisää lainkaan todistuksen hyväksyttävyyttä kansalaisten keskuudessa.**

- **Lisäksi lausunnolla olevat esitysluonnokset ovat hallitusohjelman vastaiset:** ”*Energiatehokkuusvaatimusten osalta energiatehokkuusdirektiivin mukaisessa sääntelyssä **on hyödynnettävä kaikki direktiivin sallimat joustot ja poikkeusmahdollisuudet***.”
  - Kansallisesti rakennusten energiatehokkuusdirektiiviä on Suomessa sovellettu tiukemmin kuin direktiivissä edellytetään (laskennallinen energiankulutus kerrotaan primäärienergiamuotokertoimella). Todellinen kulutus on myös yleisesti EU-maissa hyväksytty ja käytetty menetelmä energialuokan määrittelyssä (käytössä mm. Saksassa ja Ruotsissa).
  - Lisäksi lausunnolla olevaan luonnokseen, energiatodistuslain 9 §:ään on lisätty sana laskennallinen (*”Energiatodistuksessa rakennuksen energiatehokkuus ilmaistaan rakennuksen **laskennallisen** kokonaisenergiankulutuksen (energiatehokkuuden vertailuluku) sijoittumista luokitteluasteikolle kuvaavalla tunnuksella.”*). Tämä sanan laskennallinen lisääminen lakiin on tarpeetonta. Ko. sanan lisääminen lakiin vain edelleen tiukentaa direktiivin kansallista soveltamista sekä rajoittaa ympäristöministeriön asetuksen rakennuksen energiatodistuksesta uudistamista ja erityisesti Eduskunnan ensimmäisen lausuman toteuttamista.
  - **Muissa EU-valtiossa energiatodistuksen hinta on alhaisimmillaan 15 euroa, kun Suomessa kustannukset vaihtelevat 300-1000 euron välillä.** Energiatodistuslain 3 §:ään esitetty täydennys tulee vaatimaan energiatodistuksen myös yli 50 m^2:n suuruisilta autotalleilta (useiden uusien pientalojen on yhteydessä on kahden auton autotalli sekä lämmitetty varastotila) ja siten lisäämään huomattavasti kotitalouksien energiatodistuksen hankkimiskustannuksia.

- **Lähesnollaenergiasääntely on parhaillaan valmistelussa ja se tulee tuomaan muutoksia niin taserajaan, primäärienegiamuotokertoimien lukuarvoihin kuin energialuokan määrittelyynkin**. Nollaenergiasäädösluonnokset ovat lähdössä lausunnolle vuoden 2016 alussa ja hallitus saa esityksen käsittelyyn syksyllä 2016. Kuitenkin nyt lausunnolla olevien esitysten laiksi rakennuksen energiatodistuksesta (9 §) ja laiksi rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä (3 § ja 5 §) on määrä astua voimaan 1.5.2016. Ajallisesti näiden säädösten käsittely sekä voimaantulo ovat hyvin lähekkäisiä ja siksi ne tulee käsitellä yhdessä.

Omakotiliitto vaatiikin, että rakennuksen energiatodistusta muutetaan Eduskunnan (Valtioneuvoston päätös 7.8.2014) **päättämän ensimmäisen lausuman sekä työryhmän raportin vaihtoehtojen 3 ja 5 perusteella ja kaikki säädösmuutokset toteutetaan yhdessä sekä samanaikaisesti** (laki rakennuksen energiatodistuksesta, ympäristöministeriön asetus rakennuksen energiatodistuksesta, valtioneuvoston asetus rakennuksissa käytettävien energiamuotojen kertomien lukuarvioista, laki rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä sekä lähesnollaenergianormit).

kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto rv

Mauri Harjula
puheenjohtaja

Kaija Savolainen
toiminnanjohtaja

Postiosoite
Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 HELSINKI

Puhelin
Vaihde (09) 680 3710
Sähköposti: etunimi.sukunimi@omakotiliitto.fi

Internet
www.omakotiliitto.fi
www.facebook.com/Omakotiliitto
https://twitter.com/omakotiliitto

ENERGIATODISTUS

Rakennuksen nimi ja osoite:	Pientalo Onni Orava Katuosoite: Oravamäentie 1 Postinumero Postitoimipaikka: Oravamäki
Rakennustunnus:	XX-XXXX-XX
Rakennuksen valmistumisvuosi:	1989
Rakennuksen käyttötarkoitusluokka:	Yhden asunnon talot
Todistustunnus:	12345

Rakennuksen tyyppikulutus (laskennallinen ostoenergiankulutus),	207 kWh/(m²vuosi)	= 24 840kWh/vuosi
Rakennuksen ilmoitettu kulutus (todellinen kulutus),	190 kWh/(m²vuosi)	= 22 800kWh/vuosi

Raja-arvot		
... 80	A	
80 ... 125	B	
125 ... 163	C	Uudisrakennusten
163 ... 243	D	määräystaso 2012
243 ... 373	E	E
373 ... 443	F	
443 ...	G	

Energiatehokkuuden vertailuluku kWh_E / (m², vuosi) (laskennallinen kokonaisenergiankulutus), (tyyppikulutus painotettuna energiamuodon kertoimilla)	333 = 39960 kWh_E / (m², vuosi)

Todistuksen laatija:	Yritys:
Olli Orava, pätevä energiatodistuksen laatija	Yritys Oy

Allekirjoitus:

Todistuksen laatimispäivä:	Viimeinen voimassaolopäivä:
16.10.2015	15.10.2025

Energiatodistus perustuu lakiin rakennuksen energiatodistuksesta (XX/2015).

YHTEENVETO RAKENNUKSEN ENERGIATEHOKKUUDESTA

Mitatut energiankulutukset

Lämmitetty nettoala	120 m²
Lämmitysjärjestelmän kuvaus	Suora sähkölämmitys
Ilmanvaihtojärjestelmän kuvaus	Koneellinen tulopoistoilmanvaihto + LTO
Lisätietoja:	Vakituinen asukasmäärä: 2 aikuista ja 2 lasta

Käytetty ostoenergian muoto	Laskettu energian kulutus		Mitattu energian kulutus		Energia-muodon kerroin	Kertoimella Painotettu E-luku
	kWh/(m²vuosi)	kWh/vuosi	kWh/(m²vuosi)	kWh/vuosi		$kWh_E/(m^2vuosi)$
Sähkö	190,4	**22 840**	173,3	**20 800**	1,7	325,0
Polttopuut	16,7	**2 000**	16,7	**2 000**	0,5	8,4
Kohteen tuottama itse käytetty uusiutuva energia						
Aurinkosähkö	0,0	0			0,5	0,0
Ilmalämpöpumpun lämpöenergia	0,0	0			0,5	0,0
Kohteen ulkopuolelle tuotettu uusiutuva energia						
Aurinkosähkö	0,0	0			0,0	0,0
Energia yhteensä	207,1	**24 840**	190,0	**22 800**		
Energiatehokkuuden vertailuluku (Kokonaisenergiankulutus (E-luku))						**333,4**
					= 39 960 kWh_E / vuosi	

Rakennuksen energiatehokkuusluokka

Energiatehokkuusindikaattori perustuu rakennuksen energiankäyttöön. Ostoenergia on mitattu luotettavin menetelmin. Energiatehokkuusindikaattori lasketaan jakamalla rakennuksen energiankäyttö lämmitetyllä nettoalalla. Energiatehokkuusindikaattoriin sisältyy rakennuksen lämmitys-, ilmanvaihto-, jäähdytysjärjestelmien, kuluttajalaitteiden ja valaistuksen energiankulutus.

ENERGIATEHOKKUUTTA PARANTAVAT TOIMENPITEET

Keskeiset suositukset rakennuksen energiatehokkuutta parantaviksi toimenpiteiksi

Tämä osio ei koske uudisrakennuksia

Tällä hetkellä ei ole tehtävissä kustannustehokkaita investointitoimenpiteitä. Omilla käyttötoimenpiteillä mahdollista parantaa energiatehokkuutta. Tarkempia tietoja oman energiankäytön tehostamiseksi löytyy Motiva Oy:n sivuilta (www.motiva.fi)